

PRZYPAŚĆ (778) *vb pf*

W inf -a- (131), -ą- (3); -a- : -ą- *Mącz* (6:1), *RejZwierc* (39:2); *w fut* -a- (297), -ą- (3); -a- : -ą- *BielKron* (1:1), *RejPos* (27:1), *PowodPr* (2:1); *w praet, plusq i con sg m* -pąđł (*w tym 1 r. błędne znakowanie*). *w pozostałych formach praet, plusq i con* -a- (187), -ą- (9); -ą- *KwiatKsiąż*; -a- : -ą- *Leop* (6:4), *BielKron* (7:4); *w part praet act* -ą- (30), -a- *HistAl* (2).

inf przypaść (137). $\diamond$ *fut 1 sg* przypadnę (5). $\diamond$ *3 sg* przypadnie (251). $\diamond$ *3 pl* przypadną (38). $\diamond$ *praet 1 sg m* przypąđłem, -m przypąđł (2). $\diamond$ *3 sg m* przypąđł (60). *f* przypąđła (45). *n* przypąđło (46). $\diamond$ *1 pl m pers* przypąđliśmy (1). $\diamond$ *3 pl m pers* przypąđli (11). *m an* przypąđli [*cum N pl: lwowie*] (1). *subst* przypąđły (33), są przypąđły (1) *RejPs*. $\diamond$ *plusq 3 sg m* był przypąđł (3) *Leop* (2), *RejWiz*, przypąđł był (3) *BudBib*, *SarnStat* (2). *f* przypąđła była *RejPos* (2), była przypąđła (1) *RejZwierc*. *n* było przypąđło (4). $\diamond$ *3 pl m pers* byli przypąđli (1). *subst* były przypąđły (2). $\diamond$ *imp 3 sg* niech przypadnie (4). $\diamond$ *3 pl* niech przypadną (6). $\diamond$ *con 3 sg m* by przypąđł (16). *f* by przypąđła (18). *n* by przypąđło (35). $\diamond$ *2 pl m pers* byście przypąđli (2). $\diamond$ *3 pl m pers* by przypąđli (2). *subst* przypąđłyby, by przypąđły (14). $\diamond$ *con praet 3 sg m* by był przypąđł (1). $\diamond$ *part praet act* przypąđszy (25), przypąđwszy (8); przypąđwszy *ForCnR*, *BielSpr* (3); przypąđszy : przypąđwszy *StrykKron* (1:4).

Sł stp notuje, *Cn s.v.* *przypada co, abo przypąđło co tem czasem*, *Linde XVI* (cztery z niżej notowanych przykładów; poza tym wstawka z *XVIII w.*) – *XVIII w.*

1. Przybyć na jakieś miejsce, zwykle szybko (82) :

a. *O ruchu w poziomie; venire HistAl, Vulg, PolAnt; currere Calep* (40) : Nuż gdy [...] owy dziateczki wdzięczne przypadną/ [...] iáka to ięft rofkofz *RejZwierc* 32v; GOdná bylá tá pánná [*tj. Kasandra*] v was leplzey wiáry [...]. By był przypąđł Apollo s swoim złym nálogiem/ Coście go wflucháli á názwáli Bogiem. *PaprPan* Ff3; *Accurro, Ad aliquid curro* – *Przipałzcz. Calep* 14b.

przypaść od czego [= *od której strony, kierunku*] *na czym* [= *na zwierzęciu wierzchowym*] (1): *Spuryus y Aucyo* íprawce Rzymfcy przypąđli prędko we íthu koniech ná mulech/ od zamku ktorego dobywáli *BielSpr* 41.

przypaść ku czemu (1): Alexander tedy przypąđfzy ku oney rzece Grankus nálażł ią zámárzłą *HistAl* F3.

przypaść dokąd (4): A Kozy ią [*wierzbę*] też s ípodku/ gdzye przypadną głódzą. *RejZwierc* 131; A Menelaus to tam to sam Biegał, patrząc, gdzie przypąđł Paris prędkonogi. *KochMon* 34; *ReszHoz* 125. *Cf* »wskok przypaść«.

przypaść skąd (3): gdy do iednego ízpitalá świętey Troyce/ dziefięć [...] tyfięcy pielgrzymow z rozmaitych kráin [...] przypąđło *ReszPrz* 125. *Cf* »przypaść na wspomozienie«.

Zwroty: »wskok przypaść [*dokąd*]« (1): y Sábellius pífarz/ y ci co fnimi wrzędniki byli/ záprzągłfy wozy wfkok przypąđli do Ieruzálem *Leop* 3.*Esdr* 2/30.

»przypaść [*skąd*] na wspomozienie [*czyje*]« (2): iż Pan Bog twoy znajdzie [...] takiego człowieká kthory [...] bez twego wżego ítáránia/ przypąđnie áni wzwięfł skąd/ ná wípomożenie twoie *RejPos* 127, 162v.

Przen (2) : Wierz mi że wnet przypadną nieprofzeni goście/ Tępość/ zła myfl/ niedbáłość o ludzi o Bogá *RejWiz* 190; *RejPos* 342.

α. *Przyskoczyć, podbiec; facere impetum, sequi HistAl (19) : ForCnR E; á wten čás Alexander przypadzy vderzył mieczem w głowę iego [dowódcę Porusa]/ á tak gi nátychmiałt zábił. HistAl H8; BielKom G2, Dd2v; przypadzy [Dawid] dobył iego [Goliata] mieczá/ y wciął mu łzyię. BielKron 65v; Przepadł ieden ze czterzech [towarzyszy] ktory mu [Neronowi] rękę postáwił drżącą áż nie sam zábił BielKron 145, 242v; StryjKron 732; KmitaSpit B2, B4, C5v; [Leop Iob 1/17 (Linde)].*

przypaść do kogo (2): zóná iego [Aleksandra] Roxana [!] zá nim biegłá/ á przypadzy do niego pádłá nań HistAl Nv; ná ktorých mieysce Fránko Ban Iulian Legath przyłzli bronie chorągwie S. Ládziłfawá/ do ktorých Krol Władziłfaw przypadzy wielką dzyurę w Turcech vdzyáłá BielKron 390.

przypaść na kogo (3): pięćdziesiąt koni połánych przypadło nań [na proroka Heliasza]/ áby go byli poimáli RejPos 127; WujNT Act 20/10. Cf »z nieobaczności przypaść«.

przypaść dokąd (2): BierEz Q4v; Przepadwłzy Affrowie do tego mieyscá gdzie było wołko/ s chucią pili wino BielSpr 43.

Zwrot: »[na kogo] z nieobaczności [= niespodzianie] przypaść« (1): Ehem, Interiectio, Oho Bá wey/ Gdy kto ná nas z nieobaczności przypádnie. Mącz 100d.

Przen: W antropomorfizowanym opisie gry w szachy (1) : W tym drab przyłkoczy/ Krol wstąpi kroku/ Przepadzy drugi/ poimał ij z boku. To było tey gry sławney dokonanie KochSz C3v.

β. *Naprzeć na kogoś gromadnie [na kogo] (1) :* Gdy tłucze przypadli na Iełufa/ Luk: 5. [BT Luc 5/1: gdy tłum cisnął się do Niego] Goski A10v.

γ. *Przypłynąć (2) :*

Zwrot: »przypaść do brzegu, na [jakie] brzegi« (1:1): Kto nie w nim [morzu] y tám y sám ná wże łtrony chwieie/ A gdzie przypáść do brzegu nie pewney nádzyeie RejWiz 3; wczorá o południu Pięć gáler ich [Greków] przypadło ná Troiáńkie brzegi KochOdpr D3.

δ. *O wietrze: uderzyć; advenire HistAl; irruere, mittere se Vulg (4) :* Ano ielzcie nieboże nie ieden dzyeń ciepły/ Czyni wiołnę po zimie/ bo wiátr iáko wściekły/ Ni wzwiész kiedy przypádnie s śniegiem álbo z mrozem RejWiz 53v.

przypaść na kogo, na co (2): Zywoť náłz ielł páięczynie przyrownan/ [...] gdy przypádnie ná nie wiatr nagły/ tedy nie przerywa HistAl G2; WujNT Act 27/14.

przypaść skąd (1): A kiedy też przypádnie [wiatr] z morzá zágniłego/ Tákte nam też przynośi przyrodzenie iego RejWiz 149; [Leop Iob 1/19 (Linde)].

ε. *Przywrzeć, przytulić się [do czego] (2) :* Dałby mi to Pan Bog/ ábym teraz mógł przypáść do ciáłá ś. Páwłá/ przytulić się do grobu iego ReszList 180; á [syn marnotrawny] przybieżawłzy przypadł do łzyie iego [ojca]/ y pocałował go. WujNT Luc 15/20.

b. *O ruchu z góry na dół: opaść, spaść; procidere PolAnt, Vulg; cadere, procumbere Vulg (38) :* poźrzał wzgorę ná domek/ á kámię nie rołpadł/ Ná ktorým łtał/ áż nędznik ná koláná przypadł. RejWiz 108v.

α. *Paść do nóg, bić pokłony (19) :* RejPos 108; [słowa Jana Chrzciciela:] Przychodzi mocnieyłzy niżli ia po mnie: ktoremu ia niegodzien/ przypadzy rozwiązać rzemyká botow iego. LatHar 685.

Zwrot: »do [czyich] kolan, na kolanach przypaść« [szyk zmienny] (1:1): Genibus advolutus, Ná kolánách przipadł. *Mącz* 506d; ábo przypadły [św. Piotr] do Bozkich kolan twoich/ ták wołał po cudownym onym ryb obłowie [...] *LatHar* 213.

»przypaść do nog [czyich, komu], k(u) nogom(-am) [czyim]« = *procedere ad (ante) pedes Vulg* [szyk zmienny] (12:2): *BibRadz Luc* 8/28; Iudás przipadł k nogom iego [Józefa] profząc áby on zá młodźego [brata] ćirpiał *BielKron* 17v; A gdy przypádła [księżna przemyska] ku nogam iego [Kolomana]/ odepchnął ią nogą *BielKron* 301v, 110; tá pánienká przypádnie mi do nog profząc/ ábych ią wziął/ chcąc być Chrześciánką *SkarŻyw* 99, 113, 570; *LatHar* 218; A ták Mária gdy przyźlża kędy był Iesus; vyźrzawłzy go/ przypádła do nog iego *WujNT Ioann* 11/32, *Act* 10/25, *Mar* 1/7, *Luc* 8/47, *Act* 16/29; *SkarKaz* 160b; [MurzNT *Mar* 7/25 (Linde)].

β. *Zstąpić* (o istotach nadprzyrodzonych) (10) :

przypaść na kogo (7): Iż biedá tym nędznikom będzie ziemśkim/ ábowiem przipadł ná nie then frogi íprzećiwnik ich [tj. Antychryst] *RejAp* 102v; ktore [ręce] ná kogokolwiek [Jezus] włożył/ ná tego wnet łáfká Duchá ś. przypádła *ReszList* 181. Cf *Fraza*.

przypaść na co [= gdzie] (1): iż [Pan] ná świát przipáść ma bez wśzey wiadomości iáko złodziej *RejAp* 90v.

Fraza: »przypadł Duch Święty (a. Pański, a. boży)« = *transivit a. venit spiritus Domini PolAnt; cecidit Spiritus Sanctus Vulg* [w tym: na kogo (5), do czego (1)] [szyk zmienny] (6): oto lwię zábieżáło mu [Samsonowi] rycząc. Y przipadł nań Duch Páński/ á rozdarł go *BibRadz Iudic* 14/6, *Iudic* 14/19; *BielKron* 52; A tu pewnie oíęgniesz toż błogośławieńtvo tego Proroká świętego/ iż Duch s. przypádnie do fercá y do vřt twych *RejPos* 298; Ty słowá gdy ielźcze Piotr mówił/ przipadł Duch święty ná wśzytki śluchájące słowá. *WujNT Act* 10/44, *Act* 11/15.

Zwrot: »przypaść na ratunk [komu]« (1): á iż on [Bóg] prętko zálie/ gdy cie pozna być w śtáteczności twoiey/ przypádnie ná rátunk tobie. *RejAp* 22v.

γ. *Nadlecieć, przysiąc* (6) : Ptałzkowie po nich [sieciach] łkaczą/ zá nic ich nie máią [...]. A łam [człowiek] siedzi zá budą ćicho ná nie czyha/ A łkoro co przypádnie/ wnet prętko porywa. *RejWiz* 103v.

przypaść do czego (1): Były iuż kopy w polu/ iuż mendele śtały/ Kiedy Zorawie do nich przypáść gwałtem [!] miáły *KmitaSpit* A3v.

przypaść na co (żywotne) (1): Niedźwieć gdy vlá dobywał/ [...] Pczołá go iedná viádlá/ Ktora nań pierwey przypádła. *BierEz* O4.

Zwrot: »przypaść z gory« (1): Ano to więc zły Orzeł co przypádnie z gory/ Zániefie czáfem Gáskę poľpołu y s piory. *RejZwierc* 246v.

Przen (2) : (nagł) Kfięstwo Prufkie y Olbricht Kfiążę. (–) O Tę fie Kokofz częřto/ Jáłtrząbi drapáli/ A iáko Orzeł przipadł/ ták iey wnet przeřtáli. *RejZwierc* 108v.

przypaść skąd (1): By gęsi trawę łkubąc ná ziemię pátrzymy/ A łkąd Orzeł przypáść ma o tym nie myřlimy. *RejZwierc* 246v.

δ. *Spaść dużá masą, przywalić [na co]* (1) : Tedy więc nasi panowie Mają troski w swojej głowie, By sie ziemia nie rozsiadła, Na ich domy nie przipadła. *BierRozm* 24.

ε. O opadach atmosferycznych (1) :

Fraza: »śnieżek przypadł« (1): Czały dzień było cicho i chmurno/ telko na świtaniu trochę śnieżku przypadło *LudWieś* B2.

c. O ruchu ku górze [dokąd] (1) : Bo ty wżytki perfumy co z żołądká idą/ A gdy iuż thám do głowy do tych łklepów wnidą/ Kędy dufzá rozumna s śwymi śmyfły miefzka/ Wnet rozeznác wżytkiego nigdy nie zámiefzka. Bo więc iefli przypadnie thám gorąca párá/ thám fie będye zdáło by zyemiá gorzáłá. *RejWiz* 120.

d. Przedostać się do środka, wtargnąć (3) :

przypaść do czego (2): Ten Ian z rohátyną przypadfzy do namiothu zabił Swátopłuhá Cześkiego. *BielKron* 324v. *Cf przypaść komu do czego.*

przypaść komu do czego (1): Tákże ini duchowie co thám przy nim [*Bogu*] trwáią/ Dziwne á niepodobne przyrodzenie máią. Tákżec y kázda dufzá człowieká kázdego/ Gdyż nam pewnie przypádlá do ciála náfzego *RejWiz* 119.

przypaść na co (1): By śnadź iego [*Chrystusa*] Zwolennicy Iteż infzy weń wierzący. Ná grob gwałtem nieprzypádlí Ciála iego nieukrádli. *MWilKHist* B2.

2. Być, pojawić się razem z czymś, dodatkowo, również (23) :

a. O zjawiskach fizycznych (4) : A robaczek málucżki lataiác fie świeci/ By íkierká kiedy fie podnieci. A gdy iálność przypadnie/ álic wżytko zgásnie *RejWiz* 153v; Lámpá iefť lámá przezfię y ciemna y brudna/ A gdy ogyeń przypadnie/ iuż iálna y cudna. *RejWiz* 119v.

przypaść do czego (2): Iż łkoro [*proch*] gdzye do íkry by namniey przypádlíe/ wżrzyfz/ álic płomieniem zápali fie śnádlíe. *RejWiz* 151v, 118v.

b. O cechach ludzkich, zjawiskach psychicznych i społecznych (18) : (*nagł*) Krífzkow Krupfki Staro(sta) Hrodel(ski) (–) TEgo Knechci ćwiczyli/ więc dworfťwo przypádló/ Y oboie pośpołu/ w iedney głowie fiádló. *RejZwierz* 79, 48v.

przypaść do czego (7): Bowiem gdy do mądrości náuká przypádlíe/ Śláchetne przyrodzenie wiele rzeczy zgádlíe. *RejWiz* 80, 19v; *RejZwierz* 50v; Ale gdzie cnotá przypádlíe do wśpanięgo ciála á rozumem ozdobionego/ iuż łobie buia iáko orzeł *RejZwierz* 68, 15; ták gdy do onych iego poftow y niewyłpánia/ ten fráfunek przypadł: práwie ná poły był żyw *SkarŻyw* 134. *Cf przypaść komu do czego.*

przypaść komu do czego (1): A tyć więc nas pťtroćiny [*tj. piękne stroje*] odwodzą od tego/ że nie możem rozeznác co nam potrzebnego. Więc ktemu zdrowie/ zacnośť/ náwřzem łzczęście ktemu/ Przypádlíe do tych pťtroćin po myfli tákíemu *RejWiz* 53v.

przypaść k(u) czemu [w tym: k temu] (5) (8): *RejWiz* 63; Dobrze znác to ćwiczenie [*kasztelana Wojnickiego*]/ y s cnot y z bączności/ Ktore ku przyrodzeniu/ przypádlíy z młodości. *RejZwierz* 54; PRzypátrżze fie co vmie/ pocżciwe ćwiczenie/ Gdy śláchetne przypádlíe/ k niemu przyrodzenie. *RejZwierz* 77v; *RejAp* 173v; *SkarŻyw* 88. *Cf Zwrot.*

przypaść na co [z powtórzeniem rzeczownika podmiotu = zintensyfikować się] (1): Rołkaż ie [*moich prześladowców*] wypilác z kxiąg ludzi żywiących á poświęconych tobie/ á owłsem gdy iem złoć ná złoć przypádlíe będą wczęfniki śpráwiedliwości twoiey. *RejPs* 101v.

Ze zdaniem podmiotowym (1): Przypadło ktemu/ iż Theophilus Alexándryifki Pátryárchá [...] Mnichy y zakonne ludzie nie ísprawiedliwie ściíkał *SkarŻyw* 88.

Zwrot: »[*k temu*] jeszcze przypaść« [*szyk zmienny*] (3): Bo my [...] Kutey íwietey łáczte íwoiej [*lege: twojej*] tylko wiara potpijramy Czo otobie panie mamy A gdy ktemu práwe íercze Złátky twej przypadło íełcze To íą tobie wdzieczne dary *RejKup* Ddv; A kiedy íełzcze ktemu náuká przypádnie/ Íuż ono przyrodzenie íełcze więcey zgádnie/ Íákiemi íie przypadki ma cnotá ozdobić *RejWiz* 8; *RejPos* 271v.

W przen (1): Ale by też tá wíará tylko íama miáá ítać [...] á kwiatkow áni owocow to íełt dobrych á pobożnych ípraw nie byó okoóo niey/ tedyby też ták íáko íucha gááś zołtáć mułiáá. Ale gdzie ku tey kwitnácey wíary [!] przypádná owoce dobre/ ty íá íámy wyíwiadłzáiá *RejAp* 173v.

c. Dołączyć się, przyłączyć się (o człowieku) [do czego] (1): TEnże też to Hánribál kiedy w Aziey był/ Wiele rzeczy walecznych z Antiochem mowíł. A Formio Philizoph/ przypadł też do tego/ Począł íe śmiać Hannibál/ Íłucháiáć onego. *RejZwierz* 40.

3. Napaść, zaatakować; venire HistAl; supervenire Vulg; adoriri, appetere, impetum facere, irrure, irrumpere, opprimere Mącz (50): *HistAl* L6; KLeomenes zá íześć dni z Greki przymierze wziął [...] On íe w nocy przypadłszy/ poráził/ poimał *RejZwierz* 37v; kthorzy [*murzyni*] ták prędko przypádni/ iż owi ná bacie/ áni vciecz áni rátkunku żadnego dáć íobie mogli chociaż íe bronili mężnie *GórDworz* Y7v; *BielSpr* 56.

przypaść na kogo, na co (żywotne) (22): bo [*przełożeni babilońscy*] áni íámi zwiećie gdy przypádnie możnieíłfy ná was ták iż y wy y dzieci wáłfe [...] będą o kámién rołtrácone. *RejPs* 204v; *Leop 2.Mach* 12/9; *BielKron* 447v; Irruere et impetum facere in aliquem, S wielkim pędem wpáść/ Przípáść ná kogo. *Mącz* 361d, 113d, 295c; gdy [*św. Romualdus*] Kompletę mowíł/ czárći nań przypádni/ y írodze go [...] zbili *SkarŻyw* 572; *ArtKanc* D12; *KmitaSpit* B2v, C2v; [[*hajducy*] przyználi [...] / że íię ná brzegu ízerokiey rzeki zátáili byli/ áby ná nas przypádni *BusLic* 29]. *Cf* »nieprzyjaciel przypadł«, »wojsko przypádnie«, »przypaść bez wieści«.

przypaść gdzie (5): Bolełław z pofíiecznym vffem Slężakow w bok ludu Celárńkiemu przypadł *BielKron* 352; tákże też y ony vffy/ kthore ná zad ípokoíem ítály/ máíá przypáść [...] z drugiey ítrony nieprzyjacielńkiey *BielSpr* 21; *StryjKron* 757; ále [*cesarz turecki*] zwyciężywłzy Węgry/ wnetże tu przypádnie *OrzJan* 85. *Cf* »gwałtem przypaść«.

Frazy: »nieprzyjaciel przypadł; przypaść z wielkością nieprzyjacioł« [*w tym: na kogo (3)*] (3:1): á iż [*król ebrycki*] wiedział o cudnołci żony íego [*Kandeolusa*]/ przypádníy nań z wielkością nieprzyjacioł [*veniens cum maxima hostium multitudine*]/ [...] żonę íego gwałtem wziął. *HistAl* L5; Azałz my mamy połthánowienie [...] / gdyby ná nas íáki prędkí nieprzyjaciel przypadł/ cobychmy z nim czynić íieli? *RejZwierz* 185v; *BielSpr* 8; *VotSzl* C3v.

»wojsko przypádnie; z wojskiem przypaść« [*w tym: na kogo (2)*] (2:1): *BielSpr* 42; A ty/ pánie [...] obroníłz ínádnie/ Choć ná mię nagle woýłko náwięłtśzé przypádnie. *KochPs* 81; y oznaymíł mu P. Bog/ iż Phokás żołnierz zábić go [*cesarza Maurycjusza*] miał/ [...] prędko nań z woýłkiem máłym przypádníy/ one⁸⁰ [...] pomordował. *SkarKazSej* 702a.

Zwroty: »gwałtem przypaść« [w tym: gdzie (1)] (2): źle też kiedy [wojsko stoi] bárzo przełtrono/ by nieprzyaciel klinem woyfka/ s kthoreykolwie łtrony nie przerwał gwałtem przypadwłzy. *BielSpr* 9v; *KmitaSpit* C2.

»przypaść z ludem« (3): Vderzył Zbigniew ná przedni vff nie wiedząc o ludziach ná zad. Krol Boleław przypadłzy z ludem ofkoczył ie w koło *BielKron* 351v, 341; On [*Hannibal*] potem przypadłzy z ludem pobił ie [*Afrów*] ná mieyfcu/ drugie w pogoni. *BielSpr* 43.

»przypaść do obozu, na oboz, w obozy« [szyk zmienny] (1:1:1): Przemyśław przypadłzy z gothowym ludem do obozu nieprzyacielkiego/ porąził ie *BielKron* 341; Irrumpere in castra, Ná obóz przipáść/ Szturmem wtárgnąć. *Mącz* 361a; Z nowu mocą Pigmei przypádli w obozy/ Y z dźiały / y z procámi *KmitaSpit* Cv.

»przypaść bez (przez) wieści« [w tym: na kogo (4)] = *inopinantem adoriri, imprudentem a. incautos a. nec opinantes opprimere* *Mącz* [szyk zmienny] (5): Plerosque nec opinantes oppressimus et occidimus, Przipádlifmy ná nie bez wieści y pobili. *Mącz* 321b, [269]a, 321b, 328b; *StryjKron* 309; Bo iáko przed Tátary Ruśin ząwždy czúie/ Gdy przez wieści przypádnie y iego plundruie. *KmitaSpit* A3.

Przen (9) :

Fraza: »nieprzyjaciel przypadnie« (1): Tedy y táki nieprzyjaciel nicz nam łtráfzen nigdy nie będzie. A iefli nieobácznie przypádnie á łzkodę vczyni/ żáłości nam wielkicy vczynić nie może (*marg*) Fortuná chytry nieprzyjaciel. (–) *RejZwierc* 153.

Zwrot: »nieobacznie przypaść« (1): *RejZwierc* 153 *cf* *Fraza*.

a) *O Bogu wymierzającym karę* (7) :

przypaść na kogo (1): Ale iáko tu Pan powiáda [...] / Iż wierz mi żeć nie omiełzkam/ á przypádnęć rychło ná cię/ iefli nie będziełz czynił pokuty *RejAp* 25v.

przypaść na co [= w jakim celu] (1): bo iefli łie nie obaczyłz przypádnę ná pomłtę twoię *RejAp* 35v.

W porównaniach (5): *RejWiz* 131; Iż iefli łie [...] nie náwroćilz/ iż przypádnę ná cię iáko złodziey. *RejAp* 36, 34, 34v; gdyż niewiemy nie tylko dnia ále y godziny/ kiedy ná nas [*Pan*] z nieobaczka iáko złodziey przypaść ma. *RejZwierc* 166.

b) *Zaatakować kogoś w dyskusji, zadając trudne, podchwytliwe pytanie* (1) : Obierzcie namędrłzego [*Rzymianina*] ná tego Podłędka/ Chociaż ták ná náłzego [*Pobiedzińskiego*] przypádnie y s prędká/ Záltanie thu ná włzytko odpowiedź gotową *PaprPan* R2v.

a. *O ataku dzikich zwierząt* (4) : Złorzeczył im [*Heliasz obrażającym go dzieciom*]. Przeto Niedźwiedzye przypadłzy/ záiedli ich czterdzyeści y dwoie. *BielKron* [85²]; *Górndworz* P5.

przypaść na kogo (2): Gdi było o wtorych kurzech w noc/ bárzo nagle przypádlí ná nię [!] [*wojska Aleksandra*] łwowie biali *HistAl* H6v; potárgáli [żydzi] zwiáłki (rołkazania mego) Przetoż [...] leopard czúły (przypadnie) ná miáłtá ich *PowodPr* 8.

4. *Pokryć się warstwą czegoś [czym]* (16) : Bo iuz dawno [*pan*] nie łpierał/ iáko bárchan chufty/ Bárzo łmálcem przypádlí ná ty męłopuły [!]. *RejWiz* 13.

Zwroty: »pajęczyną przypaść« (1): Abowiem nie może być dom żaden thák pięknie fundowány/ [...] áby s czáfem łwym [...] páięczyną przypaść nie miał *RejZwierc* 172.

»prochem przypaść« [szyk zmienny] (5): *RejWiz* 22, 58v; Ale trzeba klenoty/ częśćto polorować/
Bo gdy prochem przypadną/ wnet sie poczną płować. *RejZwierc* 90v; A Rycerkié Rzemieństwo [...] Staniąło między ludźmi/ Zbroie zardzewiały, Drzewa prochem przypadły *KochZg* A3v; *RejZwierc* 172; [*Albertus* D4v; *StatorGramm* M8v].

»przypaść rosą« (2): *RejWiz* 94v; Y wczynił thák Bog oney nocy/ iż tylko lámo runo było fuche/
á wżytká ziemiá przypadła rołą [et super terram fuit ros] *BibRadz Iudic* 6/40.

»śniegiem przypaść« (1): Dzieli sie Nordwegia od Szweciey wyfokiemi skálami/ kthore
wřtháwicznym śniegiem przypadły *BielKron* 293v; [ponieważ zima była zaszła i śniegiem tak zalewek
jako i grunt goły przypadł *LustrRus* II 187; *BarlBaz* 39 (*Linde*)].

»przypaść ziemią« (1): Obrutus terra, Przypadł/ Przitłoczon ziemią. *Mącz* 362a.

Przen (6) :

Fraza: »śniegiem włos przypadnie« = *ktos posiwieje* (2): Nam gdy śniegiem włos przypadnie/
Iuż wiofná/ iuż láto minie/ A ten z głowy mróz nie zginie. *KochPieś* 54; *KochFrag* 21.

Zwroty: »pleśnią przypaść« = *zestarzeć się* (1): Pierwéy niż pleśnią piękna twarz przypadnie/
Y zupełnému ciáłu krafa spádnie: Niechay mię wilcy pożrą w tey gładkości *KochPieś* 8.

»[u kogo] jako popiołem przypaść« = *zostać zlekceważonym, zanedbanym, pominiętym* (1): Bo to
iáwnie zeznać musimy/ iż przyniośł Pan do nas [...] Ewányelią swoię świętą/ kthora była v nas z
dawná prawie iáko popiołem przypadła. *RejZwierc* 258v.

»(jako) prochem przypaść« = *być źle zrozumianym, zinterpretowanym, też pominiętym, zlekceważonym* (2): iż on [*Luter*] wam kłyżey kłyęgi piłmá swyętego z prochu/ ktorým były od
wielá lat przypadły/ otarł *KromRozm I* L; kiedy iuż raczył [*Pan*] mieć rozefłác iáwnie á iáwnie prawdę
Ewányeliey swoiey [...] po wżytkiemu swiátu/ kthora była iáko prochem przypadła/ á zátłumiona
leżálá dla grzechow náfzych. *RejPos* 260.

5. *Zdarzyć się, przytrafić się; cadere, fieri, supervenire, venire Vulg, PolAnt, JanStat; irruere HistAl, Vulg; invadere Vulg, Mącz; accidere, evenire, incurrere Vulg; esse, incidere Modrz; intercedere, intervenire, obvenire Cn* (465) :

a. *O wydarzeniach o charakterze ogólnym, obejmującym określone terytorium* (56) : *Leop Gen* 41/50;
Iáko potým gdy ony siedm lat głodnych przypadło wielkie skárby zebrał [*Józef*] pánu swemu *RejZwierc*
[203]v, 261 [2 r.]; *MycPrz I* C4, II C3v; Włzák gdy trwogá przypadnie tzulfzými bywamy/ A spraw
swych pilno strzegąc nierádzi dołpiemy. *WierKróc* A3v; *ModrzBaz* 104; isz w ten czás [*Bolesław*
Krzywousty] z Czechámi y z Węgrámi záraz miał woynę á tá trzecia z Rułkimi Xiążęty trwogá
niemnieyła/ á inać więkřza przypadła. *StrykKron* 215; *GórnRozm Gv*; *ActReg* 44; *OrzJan* 29; A
Gdyby przypadło *Interregnum*, pan Podfkárbi y Deputáci tego skárbu pólpolitého pieniádzmi nie
máią řzáfowác *SarnStat* 365, 28, 448, 1027; *GosłCast* 42.

przypaść na kogo, na co (15): Takiež z drugiey ftrony/ przypadnieli ná Zydowski narod pierwey
woyná/ będą ich Rzymiáne rátowác z chući *Leop I.Mach* 8/27; iż tho pewnie s czáfem ná swiát
przypaść miáło/ czo nam było przez Proroki [...] záłubiono. *RejZwierc* 129, 60; *WujNT Apoc* 7/16;
gdzieby [...] iáka nawałność [...] pod czás odiázdu náfzého/ ná Rzeczpólpolitą przypadła/ tedy [...]

SarnStat 133, 130, 133, 135, 451, 883. *Cf* *przypaść na kogo z czego*; »plagi przypadły«, »powietrze przypadnie«, »przygoda przypadnie«.

przypaść na kogo z czego (1): pátřząc *in futura pericula*, kthoreby ná nas przypaść mogły z wzięcia Pána s poórzodká siebie/ [...] *MycPrz* II A.

przypaść za czym [= *w wyniku czego*] (1): Ale iáko rozność obyczáiow ná swiát przypádlá/ tákże też zá nimi [tj. *zmienionymi obyczajami*] rozność we wźem odmienna iuż przypaść mułiáá. *RejZwierc* 60.

przypaść skąd (1): [cnotliwy radny powinien] wziąć ná opiekę wźytki doległóści Koronne/ przypadki przyźłé/ y fkdáby przypaść miáły. *RejZwierc* 41.

przypaść na kiedy (1): y dáłby to był pan Bóg pánowie/ by to obmyślawanié o téy woynie náłzé/ nie ná ten teráznieyły czas przypádló *OrzJan* 47.

Frazy: »przypadną [jakie] czasy« (1): Ano fię nam dáły znáć nie raz takie [*cudzoziemskie*] rzády [...]. Izałzby to nie lepiej formułę vczyńić/ Gdy przypádną ty czáły coby wźdy s tym czynić. *RejZwierc* 249v.

»przypadło niebezpieczeństwo« [*szyk zmienny*] (2): Barzo tu straszá Powietrzem ieslizeby in terim co niebezpieczeństwa przypadło [...] *ActReg* 28; *SarnStat* 434.

»plagi [na kogo] przypadły« (1): gdy czterzy ániołowie zátrábili/ rozmáite plagi ná ludzie przypádlý. *WujNT* 856.

»gdy(by) (a. jesliby, a. skoro) potrzeba(-y) przypádlá(-y)« (6): *RejZwierc* 188; *MycPrz* II B2; áby [jezdny żołnierz] fskoro potrzebá przypádnie [*cum necessitas fuerit*]/ ná woynę bez omiefzkániá iechał *ModrzBaz* 121; iż nie tylko poddáni ich [*duchownych i świeckich ludzi*] fkdááią fię ná żołnierze: ále y lámi/ gdy potrzebá przypádnie [*si necesse sit*]/ mułzá ná woynę iechać. *ModrzBaz* 139; *ActReg* 45; *Phil* S2.

»(zarażone) powietrze, mor przypadnie« [*w tym: na kogo* (2), *miedzy kogo* (1), *gdzie* (1)] = *invasit pestis Mącz* [*szyk zmienny*] (3:2): A zaráżone powietrze przypádló miedzy nie [*poganów*] ták iż nagle zdycháli *RejPs* 158; *LubPs* Y5v; *Mącz* 473a; *RejZwierc* 204v; A gđzieby powietrze przypádló ná mieyfcu náznáczonym: tedy my mamy [...] infzé mieyfce dla odbiérániá pieniędzy náznáczyć. *SarnStat* 365.

»[na co] przygoda przypadnie« (1): którzyby [*senatorowie*] gdy chorobá iáká ná R. P. przyydzie/ przygodá przypádnie mogli włkok rádzić o zdrowiu iey *GórnRozm* K.

W przen (1) : Ktorey [*znajomości historii*] iesliby niebyłó/ wielkie błédy/ y chmurne wźytkich rzeczy ciemności przypádlýby ná swiecie *StryjKron* A.

a. *O gwałtownych, nasilonych zjawiskach atmosferycznych, naturalnych* (9) : áż iedná wietřza nawalność przypádlý/ podięłá okręt ná fie/ y rozerwáá ij *HistRzym* 11v; *StryjKron* 26 [2 r.]; gdy gwałtowne burze/ gdy grády przypádną: tedy fię ná ten czás [*ludzie*] do Bogá vciekáią *CzechEp* 87; *GostGosp* 60; Bo gdy przypádló ziemie trzęsienie w Anthyochiey: obálił fię dom ich *SkarŻyw* 86; *OrzJan* 68; Iáko gdy trwogá ogniowa przypádnie káždj naprzod poyrzy iesli nie v niego gore/ niželi fie pyta gđzie fię zágorzáłó. *PowodPr* 80.

Zwrot: »nagle przypaść« (1): Roku [...] 1570 [...] przyźłá ták cięřzka á niefłychána powodź Morfka/ ktora nagle przypádlýzy záłáá Ziemie Pomorfkie *StryjKron* 26.

b. O wydarzeniach o charakterze indywidualnym (362) :

α. O wydarzeniach losowych, pochodzących z zewnątrz (też w postaci realizacji czyichś zamysłów), zwykle niepomysłnych (296) : *RejPs* 137v; Iuż ci prozno mędrować iedno czo przypadło Wfzytci ćirpieć mułiemy *RejJóz* N3v; *RejKup* g2v; *LubPs* [B2]v; W káždey fprawie pocźciwość miarę záchowaymy/ A co s końcem przypać ma/ ná to pogładaymy. *RejWiz* 17v; Azafzby nie lepiej wczás mární nędznikowie/ Niż gdy iuż gwałt przypádníe/ toż myflic o łobie *RejWiz* 173; O tym ząwždy náfzá myfł/ áby co przybyło/ A co potym przypać ma/ o tym fie nie fniło. *RejWiz* 184v, 18, 36v, 53, 94v, 120v (11); *Leop Iob* 30/26, *Sap* 19/4, *Matth* 13/19; *RejZwierc* 39v, 113v; Abowiem by naymnieyfza przyczyná przypádlá/ nátychmiaft oná wilkość [w żyłach] fye zágniie *SienLek* 8; *RejAp* 49v, 95v, 138, 151v; *RejPos* 219, 330v; Nie toć iefth rozum czo iedno dziś widziłz/ Pátrz czo przypać ma tym fie nie ofzydziłz. *RejZwierc* [213]v, 14, 36v, 120, 138v, 212v, 228v, 236v; *KochTr* 16; Y choćiaz fie złym widzi/ co czáfem przypádníe/ Bez pochyby dobrému w dobré záfłze pádníe. *KochMRot* B4v; *GostGosp* 1, 60; *PowodPr* 86; *GostCast* 64.

Bezpodmiotowo (z zapowiednikiem: tak(że)) (3): *RejJóz* D7v; *RejPos* 162v; iefzczę bárziesy fłudze [pan będzie łajał] [...] / iefli przykro káfzle/ iefli fpiącz chrapi/ [...] onćiby tego wfzytkiego nie rad wczynił/ ále iz tá s czáfem przypádló *RejZwierc* [78²]v.

przypać do kogo, do czego (2): do ktorych [będących w niebie] [...] żadny przypadek zły iuż przypać nie może *RejAp* 154; *RejPos* 51v.

przypać od kogo, od czego (9): Wylicza prorok iákíe rozmáite błogofławieńftwo przypáć ma od bogá ná tego człowieká ktory złtráchem á w wczliwoći ma fwięte imię iego *RejPs* 195, 181, 187; *LubPs* F4; *RejAp* 178v; *RejPos* 264v; Ano człowiek pocźciwy ma wfzytko fkromnie znośić czokolwiek od Pána przypádníe *RejZwierc* 57; *MycPrz* I C4; *CzechRozm* 226.

przypać z kogo (1): bo niłkąd ták fńádníe/ Iákó z złego fáfłiádlá fzkodá nie przypádníe. *KochBr* 153.

przypać z czego [= skutek czego, dzięki czemu] (23): *RejWiz* 32, 157v; A iefliby też co ná ktore przypádló z dopułzczenia iego [Boga]/ tho wfzytko fie obroćić ma ná pociechę iego *RejAp* BB3; Iz gdy [...] zrozumiecie [...] co wam z niego [królestwa niebieskiego] przypać może/ iuż wam wfzytki ine rzeczy fńádníe przypádlá będą. *RejPos* 208v, 24v, 162v, 172, 216v *marg*, 253 (9); Vczy fie drugi rozmáitych potraw [...] / á tego fie nie vczy/ czo mu s tych wymyfłow fńádníe przypać może. *RejZwierc* 14; Kto nie rozmyfla co ma przypać s czego/ Początku nigdy nie ma gruntownego. *RejZwierc* 214v, 35v, 60v, 72, 79v, 128, 261v; *RejPosWstaw* [41²]v; *CzechRozm* 226; *GrabowSet* I.

przypać komu, czemu (53): Człowiek fprawiedliwy powieda iz nigdy inífte wfpomózenie ie^{mv} przypáć niemoże oprócz łáfki páńfkíey *RejPs* 190, 164, 184v; *RejJóz* P8; *LubPs* F4, Y3 *marg*; *RejWiz* 67v, 137, 157v, 165v; *Leop Eccli* 5/4; niewiełz ktorey godziny przypádníe tobie obiecána godziná twoiá. *RejPos* 6v; iákíe pociechi przypádlý nam/ gdy Pan wfłápiwfzy w nyebo fwoie/ fiadł ná práwicy Bogá oycá fwe⁸⁰. *RejPos* 134v *marg*; żaden vpadek człowieczy nigdy żadnemu przypać nie może/ áż fie pirwey muśi záfzć w záplugáwionym fercu iego. *RejPos* 266, 24v, 162v [2 r.], 167, 172, 208v (15); iz iuż w twym [...] fpokoynym żywocie ktoryc z wiary á z łáfki przypádníe/ będziełz záfzdy chodzil w bełpieczney nádziei *RejZwierc* 128, 14, 35v, 72, 79v; *RejPosWstaw* [41²]v; *SkarŻyw* 193; *KochDz* 105; *GrabowSet* I; *CiekPotr* 30; Lecż rzec iefł naypilnieyfzá/ záfłze mieć zwierćiadłó/

Skąd znać/ gdyby co fkaży/ vrodzie przypadło. *PaxLiz* D3. Cf »przypadnie czas«, »przypadnie gniew«, »nieszczęście przypadnie«, »gdyby potrzeba przypadła«, »przygoda przypadnie«, »przypadki przypadły«, »sen przypadł«, »szczęście przypadnie«, »śmierć przypadnie«, »przypaść ku lepszemu«.

przypaść na kogo, na co (155): *RejPs* 136, 180v, 187, 195, 203; żwłażcza iż też na łtan W K M fzczeńliwych y fprześciwnych rzeci wielekroć przypadło *RejJóz* A2; *Diar* 24; Iż gdy on [Bóg] z námi że ná nas nic fprześciwnego nie przypadnie. *LubPs* M3v *marg*; A choćby przypadło nań [*na wiernego*] co nye trefnego/ Przedfye go Pan wymye fńadnye ze wflytkyego *LubPs* Z5, A5v, K2v, K3, M2 *marg*, P6v (14); Gdy fie zły rofkwitawa w rofkofzney hoyności/ Ná dobrego przypadną rozliczne trudności. *RejWiz* 127v, 142, 144, 193; *Leop Deut* 30/1, *Prov* 29/1, *Eccli* 12/17, *Ier* 44/23, *Ion* 4/5, 1.*Mach* 5/25; zelżywości tych ktorzy ciebie [*Boga*] háńbią przypadły ná mię. *BibRadz Ps* 68/10, I 3c *marg*, *Deut* 28/15, 31/17, 22, *Luc* 21/35; Statim te obrepet fames, Przypadnie hnet ná cię głód. *Mącz* 352b; *RejAp* BB2v, CC3v, 40, 81v, 150v (9); Iuż y wfytki fráfunki y kłopoty twoie iákożkolwiek ná cię przypadną/ přetko fie obroca w pociechę tobie *RejPos* 139; Iákież infze wfętlze błogofławieńftwa iuż ná cię przypaść máią? *RejPos* 145; Pátrzażże gdy ná cię iáki fńętek/ fráfunk/ ábo vpadek iáki záłościwy przypadnie/ fkażde pociecha [...] tobie przypaść może *RejPos* 167, 27v, 51v, 65, 107v, 148 (16); Tákte też ty fńárość fwą gdy ná cię przypadnie/ á iużbyś iá fobie obrzydzić miał [...]? *RejZwierc* 172, 5, 44, 66v, 73, 87 [2 r.] (21); *BudBib* 4.*Esdr* 16/40; [*baczny człowiek*] Iefzcze wfęcey obaczy wfzech niebefpieczności. Iákieby ná Koronę przypadły trudności. *MycPrz* I D, II A2; *CzechRozm* 226, 229v, 231v, 239v; *CzechEp* 75; *KochMRot* A3; Kto ták mądry że zgádnie/ Co nan iutro przypadnie? *KochPieś* 19; *ArtKanc* L10v; *RybGęśli* D; *WujNT* *Luc* 21/35, *Rom* 15/3; *SarnStat* 14, 65, 1225; Y gdy ná mię co przypadnie/ Rátuie mię Bog moy fńadnie. *CzahTr* [D2]; z wymą y fzkodą drugiego człowieka fwoy pożytek mnożyć: ieft to bárziesy przeciwko przyrodzeniu/ [...] niż boleść/ niż infze rzeczy ktore mogą przypaść/ ábo ná ciało/ ábo ná te dobrá powierzchnie. *KlonWor* **3v. Cf *przypaść na kogo dla czego; na kogo przez co; Frazy*, »nieobacznie przypaść«, »z trzaskiem przypaść«.

przypaść na kogo dla czego [= z jakiego powodu] (1): Zydowie będąc w niewoři [!] wyznawáią grzechy fwoie/ że dla nich przypadło ná nie wflytko złe *Leop Bar* 2 *arg*.

przypaść na kogo przez co (1): ktore [*pokolenie Dawida*] nas miáło wybáwić [...] z onego frogiego przeklęctwa kthore było ná nas przypadło przez pirworodny grzech *RejPos* 138.

przypaść na co [= skutkować czymś] (1): wflytko ich [*prześladowców*] złorzeczeńftwo wniwecz fie obroci/ á owffem iem nálekkofć przypadnie *RejPs* 164.

przypaść za czym (2): ácz thruż pomftá zá nim [*za grzechem*] záwždy káždemu przypaść muři. *LubPs* Y3 *marg*; á przytym ná to pámiętać będziefz/ że ná cię nic nie może z trefunku przypaść: áni też zá fńaránim ludzi złych *CzechRozm* 226.

przypaść skąd (9): *LubPs* K2v, T6; *RejWiz* 3v; *RejPos* 162v, 335v; Chodzi chłop hárdy by dziki woł z rogi/ A niewie fkaż nań máią przypaść trwogi. *RejZwierc* 218v; Bo krotofilá káżdá fkażdkolwiek przypadnie/ Záfráfowane ferce rozwfefeli fńadnie *RejZwierc* 239v, 3; *SarnStat* 1225. [Cf też 6. *przypaść skąd* *RejPos* 167.]

Ze zdaniem podmiotowym [*w tym: z zapowiednikami: tak* (1), *to* (1); *iż, że* (2), *iżby* (2)] (4): Ale gdyż iuż tak przypadło [...] Iż mię miłofcz zwyciężyła *RejJóz* D7v; Przypadło też y to, ze nim się

pierwszemu pisaniu [...] efekt stal, tym drugie pisanie nastąpiło *ActReg* 127; Iż gdyby ná królá Polfkie⁸⁰ przypádło/ iżby z tego światá złzedł: tedy [...] *SarnStat* 14 [*idem*] 65.

W porównaniach (4): Abowiemci iáko śidło przypádnie [*dzień sądny*] ná wżytki kthorzy miefzkáią po wżytkiey ziemi. *BibRadz Luc* 21/35; Coż thu dopirko rzeczełz/ iefli kiedy iáko grom przypádnie ná cię frogi dekret á frogá pomítá iego [*Boga*]? *RejZwierc* 262v; *CzechEp* 112; *WujNT Luc* 21/35.

Frazy: »przypadnie (a. przypaść mają) czas(y)« [*w tym: komu* (1), *na kogo* (1)] [*szyk zmienny*] (3): Gdy weżrzy ná łwe czáły/ co mu przypáść máią/ [...] Wieręc mu nie wefoła w głowie piofnká gędyze *RejWiz* 53; *RejAp* 150; *RejPos* 342v.

»przypadnie gniew, furyja« = *irruit ira HistAl; ira supervenit a. venit Vulg* [*w tym: komu* (1), *na kogo* (3), *na co* (1), *za czym* (1)] [*szyk zmienny*] (6:1): *HistAl* [I3]v; *ALe* ná bezbożne aż do końcá bez miłofierdzia gniew przypádl. *Leop Sap* 19/1; Nieomiefzkaway náwroćić fie do Páná/ [...] boć nagle przypádnie gniew iego *Leop Eccli* 5/9; *RejAp* 137; *RejZwierc* B3, 189; y [*Żydzi*] nátrząfáli fie z Prorokow: ták dłuęo aż furia Pánfka przypádlá ná lud iego *PowodPr* 11.

»niebezpieczeństwa(-o) (a. niebezpieczności) przypádlą(-o) (a. przypaść miały)« [*w tym: na kogo* (3)] [*szyk zmienny*] (4): ci [*wierni*] vmysłu y ciála łatwie będą moc vżywać/ [...] gdy by na nie niebeśpieczności [...] przypaść miały. *KwiatKsiąż* M3; *RejPos* 138v, 267; Przypádnáli [...] niebeśpieczńtwá iákie/ iuż iákobyś miał trzeciá rękę/ [...] gdyż drugiego thákiego widzisz podle fiebie *RejZwierc* 90v. [*Cf też β*. »strach przypádl« *RejPos* 158v.]

»niemoc, choroba przypádnie« [*w tym: niemoc abo choroba 1 r.*] [*w tym: z czego* (1)] [*szyk zmienny*] (4:3): *FalZioł* I 155b; *RejWiz* 42v; Nuż gdy przypádnie niemoc ábo iáka chorobá/ tho dopirko/ iáko tho łámi widzimy/ co zá łpráwá w tákowych fie ludzioch [*chciwych bogactw*] okázuie. *RejPos* 6; *RejZwierc* 75v, 90; á łkoro trochę niemoc przyćięłzym przypádnie/ áliści fie wżyftki namnieyźe przypádlki z wielkim bólem náłzym w nas poruľzáią *OrzJan* 30.

»nieszczęście, co nieszczęśliwego (a. nieszczęsnego) przypádnie; od nieszczęścia, z nieszczęścia przypaść« [*w tym: na kogo* (9), *komu, czemu* (4)] [*szyk zmienny*] (9:2;4:1): ILeokróć námię co przypádló niełfczełliwego ząwzdym fie vćiekl zwołaniem łwoiem ku pánu łwemu *RejPs* 189, 55v; *RejJóz* N3; Iuż widzę bez rozmyłfu gdy czás przydzye łnádnie/ Ni wzwye żaden gdzye mu co z niełzczeńcia przypádnie. *RejWiz* 126; *RejZwierc* 19v; vyżrzyłz iż niełzczeńcie drugie nigdy ná cię przypáść nie może. *RejAp* 135v, 132, 152v; *RejPos* 167v; A BOWiem łthálemu á włpanilemu łerczu czożkolwiek od łzczeńcia álbo od niełzczeńcia przypádnie/ wżyftko to v niego iáko on łam chce może byc vważono. *RejZwierc* 87; A wielekroć y łámi tego dołwiádlzamy/ Gdy niełzczeńcie przypádnie iáko nárzekamy. *RejZwierc* 248, 85v, 138, 211v; *KochPs* 172; *KołakSzczęł* A4.

»przypadła [*na kogo*] niewola« (1): Zá iego [*Adama*] grzech przypádlá ná nas tá niewola *RejWiz* 133v.

»przypadnie(-ły) [*na kogo*] plaga(-i) [= *kara boża*]« (2): otho Pan głoľno ná cię woła/ łtrzeż fie áby ná cię nie przypádlą plagi iego. *RejAp* 149v, 135.

»gdyby [*komu*] potrzeba przypádlá« (1): łchowayze to [*płyn leczniczy*] w łkláná báníkę: á gdyćby potrzebá przypádlá łimie/ zágrzeyze tego łoku [...] á [...] charchay w gárdle *SienLek* 81.

»przypadła [na kogo] potrzeba [= *potrzeba fizjologiczna*]« (1): TEbáńki Krol gdy polem z wielkim ludem leżał/ Przypadła nań potrzebá/ iże precz odbieżał. *RejZwierc* 9.

»[na kogo] przeklęstwa przypadną« (1): Iż iefliże tym [*prawem bożym*] wzgardzicie/ [...] tedy też tego pewnie bądźcie iści/ iż ná wżytki przeklętwá przypadną *RejZwierc* 5v.

»[na kogo] prześladowanie(-a) przypadło(-y) (a. przypaść miały)« [*w tym: od czego (1)*] (5): *RejAp* 22v, 45; A iefliby też ná ktorego iákíe [...] prześladowanie przypadło od śwíatá tego omylnego/ fłuchay co zá to [*Bóg*] obiecować raczy *RejPos* 267; niechciał [*Bóg*] tego zániechác/ áby nam był pociechy iákíey zołtháwić nie ráczył/ [...] gdyby ná nas iákíe [...] prześladowania przypaść miały. *RejPos* 279, 138v.

»[z czego] przypadła [na kogo] przyczyna« (1): (*nagł*) Gieráldus Hetman Híszpáńki (-) TEn kiedy był poiman od Krolá Ruffiná/ Rzekł/ z niełzcęcíać przypadła ná mię tá przyczyná. *RejZwierc* 19v.

»przygoda(-y) przypadnie(-ą) (a. przypaść ma a. może); przypaść z przygody« [*w tym: na kogo (15), komu (1), skąd (2)*] [*szyk zmienny*] (18;3): *RejJóz* I5; iednáka przygodá przypadła thák ná Dawidowe iáko y ná Pána Kriřtułowe řprzeciwniki *LubPs* O4; á gdy trofkliwego/ Przypadnie co s przygody/ iuż iedno drugiego [*tj. żona i mąż*] Wdzyęcźnie cieřzy weřpołek *RejWiz* 42v, 62, 142v; *LeszczRzecz* A6; *RejAp* 152v; *RejPos* 167v, 244, 257; Przypadnieli theż przygodá iáka ná iednego/ álic drugi biega rády řzuka *RejZwierc* 90v, 134 [2 r.], 150, 152, [213]; *WujJud* a4v; Gdyby fię gdzie zápaliło ábo iáka inřza przygodá przypadła [*seu alio casu incidente*]/ cí řtáři z ludźmi řwemi niech wnet przybęda *ModrzBaz* 84; *KochPs* 202; *LatHar* 441; *SkarKaz* 421a.

»przypadki(-ek) przypadły (a. przypaść mogą (może) a. musi, a. ma)« [*w tym: do kogo, do czego (2), z czego (2), komu (1), na kogo (1)*] (5): *RejAp* 154; *RejPos* 51v, 271v; y wiele inych przypadkow ku twey dobrej řpráwie s tegoć [*dobrego myřlenia*] řnádnie przypaść muři. *RejZwierc* 86; *WerKaz* 304.

»sen przypadł« [*w tym: komu (2), na kogo (2)*] = *sopor ceciderat PolAnt* (4): Me arctior quam solebat somnus complexus est, Przypadł ná mię řen cieřřłzy niżli móy obyczay nieřie. *Mącz* 401d; *BudBib* 1.Reg 26/12; A ia [*tj. lipa*] řwym ćichym řzeptem řpráwić vmiem řnádnie/ Ze człowiekowi łáčno řłodki řen przypadnie. *KochFr* 43; *SkarŻyw* 565.

»szczęście przypadnie; [*komu*] od szczęřcia przypaść« [*w tym: na kiedy (1), skąd (1)*] (2;1): Ieflic też kiedy řzcęciece ná řwoy czas przypadnie/ Nie mieyże go zá wieczność przemieniać řie řnádnie. *BielKom* C4v; *RejWiz* 186v; *RejZwierc* 87.

»szczęście [= *los*] przypadło; szczęřciem, od szczęřcia przypaść« [*w tym: iż (1)*] (2;1;1): Táķże z máłego řtanu gdy řzcęciece przypadnie/ Obyerze řie řłáchetny narod bárzo řnádnie *RejWiz* 100v; Potym řzcęciecem przypadło iż Cefarz onemu nędznikowi táķ iáko mu było potrzebá wżytko przyřádził *RejZwierc* 84; Abowiem wżytko mu [*pocziwemu człowiekowi*] rowno/ wżytko mu zielono/ [...] záiedno czo mu kolwiek od řzcęciece przypadnie/ thák złego iáko dobrego *RejZwierc* 143v; řaden nie zgádnie/ Iákíe řzcęciece o iutrze przypadnie. *KochPieř* 25.

»řmierć przypadnie (a. przypaść ma)« [*w tym: na kogo, na co (řywotne) (5), komu (1), z czego (1), skąd (1)*] (6): řmierć czářem ná drugiego ni wzwey gdy przypadnie/ Albo řie řciáná vřwie álbo kámię řpádnie. *RejWiz* 127v; á niewieř kiedy okrutna řmierć przypadnie ná cię á zwłářczá oná řmierć ktora cie wiecznie zágrzebie *RejPos* 81, 342; *RejZwierc* 167; *StryjKron* 26; *KochFr* 40.

Zwroty: »[komu] przypaść ku lepszemu« = *wyjść na dobre, okazać się korzystnym* (1): Pátrrze iefli fie też co przytrefi wiernemu/ wżędy mu to przypádnie záuždy ku lepízemu *RejWiz* 141v.

»z nagła przypaść« = *repente invadere Mącz* (3): tedy iefliżeby potym nieiaka trudność [*ludziom nienawykłym do pracy*] wrzeczącach znaglą przypadła/ tedy natychmiaft bywaią przełomięni *KwiatKsiąż* M2v; *Mącz* 472d, 473a.

»nieobacznie (a. z nieobaczka), niewiadomie przypaść« [*w tym: na kogo* (1), *z czego* (1)] [*szyk zmienny*] (4:1): Bo tho nie może być gdy fie człowiek nie obaczy / áby fie [...] przeftráulzyć [...] nie miał/ kiedy nań co z nieobaczka przypádnie. *RejZwierc* 73v; A przypádnieli co niewiadomie/ więc fie bronić á łzkody wetować. *RejZwierc* 153; Abowiem káżdą rzecz vważona przed tym iuż nigdy thák ftráulna być nie może iáko tá kthora [...] nieobácznie przypádnie *RejZwierc* 171, 152, 167.

»z trzaskiem [= *niespodziewanie*] [*na kogo*] przypaść« (1): A mieycie fię ná pieczy/ [...] á żeby ná was ztraskiem on dzień [*sądny*] nie przypadł [*ne ... superveniat in vos repentina dies illa*]. *WujNT* *Luc* 21/34.

Szeregi: »przypaść a ogarnąć« (1): Ale iefliż poftużnym nie będziefz głofovi Pána Bogá twego/ [...] tedy wżytki ty przekłętwa przypádną ná cię á ogárną cię [*venient ... et apprehendent te*]. *BibRadz* *Deut* 28/15.

»przypaść albo stać się« (1): iż iedno dziś to náłz čás włafny/ iutro iuż nie náłz/ y nie wiemy czo ná nas przypaść ma/ álbo co fie známi stánie. *RejZwierc* 66v.

W przen (2) : Iáko ten nikkzemny fwiát ty fwe nędzne kmiecie/ Dziwnie ftroi k fwey myfli [...]. Iż żaden nic nie baczy czáfu omylnego/ A iáko co ma przypaść ná tę nędzę iego. *RejWiz* 144; Bo gdzye iefť wierne á pokorne á vniżone łerce/ iuż tám trudno iáki infzy przypadek łzkodliwy ma przypaść do łercá thákiego. *RejPos* 271v.

αα. *Z akcentem na jakość wydarzenia; funkcja zbliżona do spójki orzecznikowej: jest jaki, jak* (4) :

Fraza: »wszystko [komu] snadnie (a. łacno, a. po myśli) przypádnie« [*szyk zmienny*] (4): iż iefť prozne káżdę stáránie bez łálki iego [*Boga*]/ ále za łálkávym náviedzeniem iego [*Boga*] wlfytko mi fnádnie przypádnie. *RejPs* 147; *RejPos* 39v; *RejZwierc* 67v; Zda fie nam iż wżytko fnádnie/ Po náłzey myfli przypádnie. *WisznTr* 25.

β. *O uczuciach, cechach i uczynkach, tj. o tym, co powstaje w psychice człowieka* (66) : *RejJóz* N4; Słyżyfz fłowá vcźciwe co rozeznác fnádnie/ Wnet vcźynifz z nich płoche/ gdyć niechuć przypádnie. *RejWiz* 118v, 36v, 58; Gdy chędogo ná ftole/ chędogo w komorze/ Wnet przypádnie dobrá myfl *RejZwierc* 135; Kiedy roftropność przypádnie/ Wżytko by wianki wił fnádnie/ Iuż więc thákiewmu przychodzi *RejZwierc* 251v, 74, 151v, 175v; A ieflic więc raz [*przyjaciel*] w żáłości porádzi/ Przypádnie druga [*żáłość*] *GrabowSet* I4v.

przypaść z czego [= *w wyniku czego, pod wpływem czego*] (8): A thák tá páni łzára pychá niłkąd inąd fnádniey przypaść nie może/ iáko s wżetecznego łákomftwá *RejZwierc* 68v; Bo złość nigdyć fie z żadnym człowiekiem nie rodzi/ iedno mu s czálem á ze złego wychowánia [...] przypádnie. *RejZwierc* 78, 15, 86v, 164v; *CzechRozm* 244v; *KarnNap* B; *SkarŻyw* 294.

przypaść komu, czemu (10): Myfli nie znałz ále znałz wybornie iey fłutki/ Gdy iey rádość przypádnie/ álbo iákie fmutki. *RejWiz* 115v, 108v, 118v; Iuż Duch fwięty obiáfnifł łercá ich

[apostołów]/ iuż im przypadła wielka radość *RejPos* 36v, 67v; *RejZwierc* 86v, 164v; *StrykKron* 597; Ze co [Jan Tarnowski] w głowie miał/ to mógł wymówić Inadnie: Nie káždému to dwoie [tj. cnoty i dar wymowy] zarázem przypadnie. *KochTarn* 74. Cf »żałość przypadła«.

przypaść na kogo (31): poštoy miły bráćie/ Bo znác że iákis przełtrách muiał przypaść ná cie *RejWiz* 158v; *RejAp* 199; Tefkność też owá/ którą miewa człowiek z odiechánia od miłey od fwey/ nigdy nań nie przypadnie *GórnDworz* Mm4v; *RejZwierc* 81; *RejPosRozpr* c4; *RejPosWstaw* [41⁴]; *CzechRozm* 244v; *KarnNap* B; Gdy by tedy ná kogo [pokusa] z dopułzczenia Bożego ná doświadczenie y krzyż iego przypadła/ niech ma takie náuki y przełtrogi. *SkarŻyw* 294. Cf »smutek przypadł«, »strach przypadł«.

przypaść za czym [= *uskućek czego, dzięki czemu*] (2): Iáko tu iuż zá tymi [...] włzetecznemi przypadki przypadnie [...] łákomłtwo *RejZwierc* 63, 73.

przypaść skąd (5): Bo kto z ludźmi nie bywá y łkądże ćwiczenie/ Albo ma przypaść iákie rołtropne baczenie. *RejWiz* 16, 186v; *RejZwierc* 15, 171; Y przetoż zapálczywym rádzą/ áby z dáleká gniew vpátrowáli/ łkądby mogli przypaść/ á nań fię nágotowáli *SkarKaz* 314a.

Frazy: »smutek (a. smęćek) [na kogo] przypadł« [szyk zmienny] (3): Afz gdy dziećięciu lat było dwánáście: przypadł záfię ná nie frogi łmutek *SkarŻyw* 244, 511; Który wiek [tj. pokolenie] walki frogię/ y mordy pobudzi A rozmáity łmęćek przypadnie ná ludzi *KochPhaen* 5.

»strach(y) (a. postrachy, a. przestrach), bojáźń, trwoga przypadł(y) (a. musiał a. może przypaść)« [w tym: na kogo (20)] = *terror invaserat a. irruit, timor(es) cecidit a. incursus est a. irruit a. supervenerunt Vulg; pavor cadet, incepit timor PolAnt* [szyk zmienny] (19:3:1): *OpecŻyw* 152; Wierz mi że nie ledá łtrách tám był przypadł ná mie. Widzyáłem teraz włzyćki piekielne przepáści *RejWiz* 170v, 140v, 170v; Y gdy fię pierwłfy hułł Zydowłki vkazał/ przypadł łtrách ná nieprzyiáćiołj *Leop* 2.*Mach* 12/22, 2.*Par* 14/14, *Esth* 8/17, *Sap* 18/17, *Dan* 10/7, *Luc* 1/12, 4/36; *BibRadz Gen* 15/12, *Iob* 13/11; iż iuż żadne niebełpieczeńłtwo/ áni żaden łtrách łmierći ná nię [duszę] nigdy przypaść nie może *RejPos* 158v, *ktv*, 258, 259; Iefli też nań [na człowieka niemyłłcego o życiu wiecznym] przypadną iákie połtráchy/ iuż iáko kozá od wilká przepłószona záváždy fię trwożyć mułsi *RejZwierc* 138; *BudBib* 1.*Mach* 3/25, 2.*Mach* 12/22; boiáźń trapiáca/ Osiádlá łmyłly moie: więc trwogá burzáca Przypadła ná mię Pánie *GrabowSet* F2v; Y zátrowożył fię Zácháriáłz vyrzawłzy [anióła] y przypadła nań boiáźń. *WujNT Luc* 1/12, *Apoc* 11/12.

»żałość [komu] przypadła« (2): *OpecŻyw* 152; lecz iednego czáłu modłácemu fię [św. Piotrowi] żáłość wielka przypadła/ ifz ono wygnánie niewinnie ćierpiáł *SkarŻyw* 372.

Zwrot: »przypaść do głowy« (1): Com iedno czynić począł/ to z rák vpádló [...]. Tefkność á niezwyćzáyna przypadła do głowy *WisznTr* 10.

Szeregi: »przypaść a okazać się« (1): Tak żełmy byli márnie zginęli/ y żadna nam nádzycieiá przypaść a okazać fię nie mogłá *RejPosWstaw* [21³]v.

»przypaść a przyść« (1): przypadł ná nieprzyiáćioły táki łtrách/ á przyłzłá táka trwogá [*facto timore ... , trepidationeque ... facta*]/ gdy fię im on vkazał który włzyćko widzi *BudBib* 2. *Mach* 12/22.

W przeni (1) : Wiedzieli też [apostołowie] y to że [chrzest] iest pewnym [...] lekárftwem onych wżyfłtkich niemocy dufznych/ ktore ná ludzki narod z Adámowego grzechu [...] przypádły. *KarnNap* B.

c. O faktach związanych z organizacją życia społecznego (36) :

przypaść kiedy (4): W Akancję wżelákie nádáleý pułroka [...] rozdawané bydź máią: Iednak któreby *immediate* przed Séymem przypádły/ máią bydź nádáleý w tydzień po poczęciu Séymu rozdáné. *SarnStat* 76; A tak gdzieby *aliquid legale impedimentum* przypádło/ ná czáfy w Conřtutucióy opifáné/ [...] tedy ład Ziemiłki powinien inřzé czáfy obwołáć ładowé *SarnStat* 717 [*idem* (2)] 723, 733.

α. O działaniach sądowych: odbyć się; też: należeć, znaleźć się w czyjejs kompetencji (głównie sądu) (32) :

przypaść na kogo (2): á wybránié inégo Piłárzá [sądowego] wedle zwyczáiu ná Woiewodę y ná łzláchtę niech przypádnie. *SarnStat* 564 [*idem*] 745.

przypaść na co (2): *Diar* 92; á gdy łie stánié zámknienié Séymu/ żaden potym w łprawách/ które ná Séym przypádną/ nie ma bydź [...] ładzon. *SarnStat* 139.

przypaść przed kogo (2): áby takowé łprawy vrzędowé/ álbo łkargowé/ które przed nas przypádną/ nigdy nápotym niebyły [...] odkłádáné ná Roki nářzé Królewłkie *SarnStat* 536. *Cf* *przypaść przed kogo przez co*.

przypaść przed kogo przez co [= *w wyniku czego*] (1): Vrzędowé łprawy, które przypádną przez rułzenié przed Królá Iego M(iłóść) rychłó niech będą odpráwowáné *SarnStat* 536.

przypaść kiedy (3): Actie inne perduellium limitowane były do dwu niedziel [!], iuż po tegodniu sądenia czas ich przypadnie *ActReg* 171. *Cf* »rok przypadł«.

przypaść na kiedy (5): iże ná tym Sądzie łprawy ktore [...] ná dżifeyłzy dzień przypádły [...] ładzone niebędą *GroicPorz* i3, l. *Cf* »sąd przypadnie«.

Frazy: »rok(i) przypadł(y)« [*w tym*: z *czego* (2), *kiedy* (2)] = *terminus ceciderit a. supervenerit a. venerat* *JanStat* [szyk zmienny] (9): *RejWiz* 123v; *ZapKościer* 1584/49; *GórnRozm* F2v; ále tych [sprawy]/ których rok z Rułzenia álbo z Appelláciéy náznáczony przypádnie/ niech będą ładzone *SarnStat* 536, 873, 628, 737, 769, 1245.

»sąd przypadnie« [*w tym*: *na kiedy* (3)] (4): A iefliby kthory s tych Sądow przypádł ná dzień łwięty/ tedy on Sąd iuż ginie. *GroicPorz* iv; WSzytki krzywdy [...] ktorych by łye kto dopułcił czternałcie dni przed tym/ niř taki Sąd przypádnie/ [...] Burgrábiá ładzi *GroicPorz* i4v, k2, l.

»sprawa, akcyje, kauzy przypadnie(-ną)« [*w tym*: z *czego* (= *w wyniku czego*) (3), *skąd* (1)] (5): iř będziem powinni ná łeymiéłch ná ich [mieszkańców województwa podlaskiego] Aktcię/ które przypádną tak z Appelláciéy/ iáko y z rułzenia/ Deputaty [...] dáwáć *SarnStat* 742; A iř wżyfłtkie kauzy Pánów Duchownych/ [...] z mociiéy álbo áppelláciéy/ y iákimkolwiek inřzym obyczáiem przypádły [...]/ przed tymże Tribunałem [...] odpráwowáné bydź máią. *SarnStat* 854; A gdy Duchownych łprawá [...] z tych Woiewództw przypádnie/ tedy Deputatów łześć Wołyńłkich/ á łześć Duchownych Koronnych/ takie łprawy odładżáć máią. *SarnStat* 868, 151, 272.

»jako sprawa przypadnie« = *po kolei* (4): Ano Iulius Cefarz gdy ná ładzie łiedział ładżáć łprawy iáko czyiá przypádłá. Przyřłzá kauzá iednego Ryczerłkiego człowieká *RejZwierc* 99v; TAKowyz połtepek

ma być chowan w ładzie Grodzkim wedle tego/ iako która sprawa przypadnie [*secundum materiam subiectam JanStat 674*]/ w Artykułach tylko Grodzkich *SarnStat 543 [idem (2)] 544, 833.*

»termin przypadnie« (1): a my na Seymie piérwzym takowé kauzy ładzić [...] będziemy powinni [...] skoro termin przypadnie. *SarnStat 1201.*

Przen (1) : TEgo [*starostę Krzysztofa Krupskiego*] Knechci ćwiczili/ więc dworstwo przypadło/ Y oboie po połu/ w iedney głowie liadło. Więc y Ziemiaństwo ktemu/ pomaga niemáło/ Azac nie tamtych pánów / máło nábierało. Więc ładzą iako Wiecá/ co iedno przypadnie *RejZwierz 79.*

d. *O wyodrębnionych jednostkach czasu: nastąpić (11)* : Bo gdy przypadnie Wiońná/ azafz owo nie rofkofz z żonką/ s czeladką po ładkoch/ po ogrodkoch łobie chodzić *RejZwierc 107.*

przypaść kiedy (1): ále [*chrześcijanie*] z żydy w pełnyá Kwyetnyá kfyżycá/ kthoregożkolwyek dnyá przypadlá/ to fwyęto [*Paschę*] obchodzili *KromRozm III P6v.*

przypaść na kiedy (2): iż *Annus Iubilaeus* [...] ná ten rok teraznieyzy przypadł/ ná *Pontificatum Gregorii XIII ReszList 144*; A ná mię/ [*Wasza Miłość*] iákoś záfwe zwykł/ bądż łáfkaw. Dan w Lublinie w dzień wroczyfity Swięteczny [*tj. w Zielone Świątki*] ktory przypadł ná 21. dzień Máia: w roku Pánfkim Miłóściwoletnim 1600. *KlonWor **4.*

Frazy: »czas [= odpowiednia pora] przypadnie« (3): Iuz piwo warz kury fkuć/ swinie pal/ nie thedy kiedy chcefz ále kiedy muśifz/ álbo kiedy czás przypadnie. *RejZwierc 72*; A thák fzkodá pocźciwemu człowieku gdy czás do częgo przypadnie márnie go tyrać *RejZwierc 109, 110.*

»[czemu] przypadnie pogoda [= odpowiednia pora]« (1): ále kędy możefz vprzedzay gdy czemu przypadnie pogodá s káżdym gofpodárftwem. *RejZwierc 108.*

»święto (a. dzień święty) przypadł(o)« (2): Abowiem tho iuz drudzy máia łobie zá rzecz powiná ofzálec nápoły gdy then dzień fwyęty [*tj. niedziela*] przypadnie. *RejAp 11*; *SkarŻyw 571.*

Przen [na kogo] (1) : Zbieżáloc láto oney goráney śrzedniości twoiey [...]. Przypadlá ná cię iuz chłodna Iefień *RejZwierc 136.*

6. *Dostać się komuś a. czemuś; contingere Vulg, JanStat; obvenire, pervenire Mącz; applicari, cedere, devolvi, revolvi, transire JanStat (113)* : [*Epikur*] Máło dzyerzał o cnocie y o tym żywocie/ Ktory nam po tym márnym ma przypaść kłopocie. *RejWiz 67v*; Drugie [*planety*] fá łágodliwe á bárzo łáfkáwe/ Gdy przypadnie ich władza/ iuz więc káźde spráwy/ Idá ná wśzem łágodnye *RejWiz 128v, 14v, 128v [2 r.]*; *RejZwierc 48v*; a tak ten Criftek splaczyel fzewfzytkego [*swojemu zięciowi*] to czo przypadlo spatku po czorcze swey *ZapKościer 1583/42.*

przypaść do kogo (1): Gdzieby [...] Kurlándcka ziemiá przypadlá do obu narodów y Pánftw/ fpołnie przyłączona bydz ma *SarnStat 1206.*

przypaść do czego (4): A té Státutá [...] pod dzieśiąciá grzywien grofzow Práfkich/ które do fkarbu Studentfkiego máia przypaść/ chcemy mocnie bydz chowáne *SarnStat 204, 84, 1206.* Cf »darmo przypaść«.

przypaść od czego (3): *LubPs P*; Bo iefli mu [*człowiekowi umiarkowanemu*] co przypadnie od fczęfcia/ [...] tho iuz on onę rádość y pociechę może w łobie wmiárkować *RejZwierc 87*; *ArtKanc Q11v.*

przypaść z czego (4): *LubPs* aa5; *BielKom* F2; *RejPos* 264; Co [*opanowanie popędów*] nam niłkąd inąd Inádniey przypaść nie może/ iedno z náuk pocźciwych á z wftáwicznego ćwiczenia. *RejZwierc* 12v.

przypaść komu (33): *RejPs* 67v; *RejRozpr* C4v; *RejJóz* D3; *RejKup* Ev; *BielKom* F2; *LubPs* aa5; *RejWiz* 130; Miłuy Bogá z boiáźnią: Bo ten wftykim władnie/ A cobyś ieno począł/ fzcześliwieć przypádnie. *Prot* D4; *RejPos* 90, 107, 163, 167, 264, 316v; á záchowanie [*tj. szacunek*] thrudno fłkąd inąd Inádnie ma pánu przypáść/ iedno gdy pan wżem dobrotliwy *RejZwierc* 45, 67, 133, 159; *ZapKościar* 1584/41v; Iz gdy oná [*żona*] vmrze/ przywianek piérwżégo mężá zmárlégo przypádnie [...] potomkóm piérwżégo mężá [!] *SarnStat* 634, 640, [994]; *KlonWor* 55. Cf *Frazy, Zwroty*.

przypaść [k komu], ku czemu (1): iz y bogactwá/ y dołtoieńfthwá/ y wftythki pocźciwości/ áni fie íam obaczy/ gdy przypádną ku ítanowi iego [*człowieka cnotliwego*]. *RejPos* 316v; [Lubárdus nie wżiał działu między brácią iedno mácierzynę Włodzimirz/ k niemu też y Lwow przypádl blifkością. *BielKron* 1551 225].

przypaść na kogo (51): *RejRozpr* C3; *LubPs* D3; Kriřtinus theż z Woiewodá Płocki Konrádá młódźzego brátá/ ná kthorego Mázołze przypádló/ wżiał w opiekę. *BielKron* 357, 240, 268, 280, 348, 374; Pervenit haereditas ad filiam, Ná dziewczkę przypádló ymienie. *Mącz* 483b, 335c, 483a; *RejPos* 317; *RejZwierc* 273v, Aaa; *ZapKościar* 1584/48; á po śmierci [*mniszek*] ich tákowé dobrá/ ná blizłzé ich krewné zásię [...] máią przypáść. *SarnStat* 209; które dobrá máią przypádzđ ná krewné poblizłzé zábitégo *SarnStat* 1172, 9, 12, 83, 208 [2 r.], 560 [2 r.] (16). Cf *przypaść na kogo prze co*; »los przypádl«, »losem przypáść«, »po śmierci przypáść«.

przypaść na kogo prze co (1): DObrá wízelákié/ któreby ná nas przypádlý/ álbo prze niełżuzenie woyny/ ábo *iure caduco*, ábo dániną/ ábo zapifániém iákim/ [...] *SarnStat* 96.

przypaść na co (1): Ale gdy iuz rząd przypádl ná íwowloną młodość/ Iuz oná zacna łławá wzyęłá wielką lekkość. *RejWiz* 99.

przypaść czym [= z tytułu czego] (8): Pomyárem na mye przypádlý wdzyęczne ofiádłóści *LubPs* D3; Po śmierci Bolełławá [...] przypádlý ná Kázimierzá blifkością kłięřtwá Rułkie *BielKron* 374; *RejZwierc* Aaa; yłz ye^{go} M^{itos}cz Pán woyewowoda [!] przedal wlokę ná Kołczerynyę Ktorá ye^{go} M^{itos}czy przypádlá Cadukem *ZapKościar* 1584/51v, 1584/48; ále iáko fłkoro ná nie [*mniszki*] ábo z nich ná ktorą [...] tákowé dobrá przypádną práwem łłuznégo ípadku/ tedy [...] *SarnStat* 208, 9, 96; [*BielKron* 1551 225].

przypaść po kim [= dzięki pokrewieństwu lub powinowactwu] (2): Bolełław poiął zá małżonkę Wifelławę/ [...] po ktorey nań íprawiedliwie przypádlý Rułkie źiemie. *BielKron* 348; [*pochlebcy*] Nadłluguią młokołom/ ludziom zgłupiá hoynym: [...] Ktorem dobra przypádlý bez prace y troski/ Po rodzicách y krewnych *KlonWor* 55.

przypaść skąd (9): *RejRozpr* Cv; Ieřt drugi ítan/ [...] Ktorzy ácz w fwyh zacnořciách nadobnie fie ćwiczą/ Lecż przedłię więcey łobie niźli inym žyczą. Też y kłáđá do kátá gđzye co fłkąd przypádnie *RejWiz* 77, 77v, 192v; *RejPos* 163, 167; *RejZwierc* 65, 12v, 45.

Ze zdaniem podmiotowym (1): Y przypáłz miecz możnořci swoiey ná biodrá swoie/ á zwielką czćią przypádnie tobie ocz fie iedno pokułifż *RejPs* 67v.

Frazy: »los przypadł« [w tym: na kogo, na co (żywotne) (8), komu, czemu (2)] = *sorte exiti Vulg*; *sors contigerit a. tetigerit JanStat* [szyk zmienny] (11): á tak będzie długo [wieloryb pożerał dzieci] poki nie dadzą ktorego dzyecięciá krolewskiego ku pożarciu/ ná ktore los przypadnie. *BielKron* 54, 38v, 54; *WujNT Luc* 1/9; á ná którąkolwiek łtronę [spierających się o granice] łós wyrzuconj przypadnie: tedy druga łtroná/ któręý los niedotknął/ ma łżeść świádków [...] wybrać *SarnStat* 1264, 1072 [5 r.], 1264.

»przodek [= *pierwszeństwo ruchu w szachach*] przypadł [komu]« (1): Iż tedy przodek przypadł Borzuowi/ Kazał wnet w pole wyciągnąć pieńzkowi. *KochSz* A4v.

Zwroty: »darmo przypaść« [w tym: komu (2), do czego (1)] (3): ábowiem czego wy zwielkiemi trudnościami nábyć mułicie to temu dármo przypadnie ktory łobie vmie záłłużyć łáfkę páná łwego. *RejPs* 194v; *RejPos* [219]; álic máło nie dwádzieciá káżdego z nich [baranów i jałowic] do kuchnięý dármo przypaść może. *RejZwierc* 111.

»losem [= zgodnie z losowaniem] przypaść« = *sorte contingere Vulg* [w tym: komu (3), na kogo (2)] (5): thełko áby los źiemie dzielił między pokolenia y fámilie. Cokolwiek łosem przypadnie/ tho niechay wezmą *Leop Num* 26/56, 1.*Par* 6/54; *BibRadz Num* 33/54; *BielKron* 48; á iż mu [Zachariaszowi] tho łosem przypadło wedle káplánłthwá łwego/ iż łzedł áby kładł ony zapaláne ofiáry w kołciele Bożym. *RejPos* 295.

»w [czyj] moc przypaść« (1): IEłli Krześciánin Zydá zábiie/ [...] włzyłtki dobrá iego ruchomé y nieruchomé w náłzę moc niech przypadną [in nostram transeant potestatem JanStat 1118]. *SarnStat* 253.

»[komu] do rąk przypaść« (1): Bo iákie iym [studiującym Pismo św.] kolwie księgi do rąk przypadną/ [...] bezpiecznie ie czytaią *BudNT przedm* b.

»przypaść od szczęścia, z szczęścia« [w tym: komu (1)] [szyk zmienny] (1:1): Rzeczę kmiotek/ nie pierścien ále bierz co raczyłz/ ták tho s łzczęłcia przypadło ták iáko łam baczyłz. *RejWiz* 126; Bo ácz to iełt prawdá/ iż nie iełt tákı żadny gdy mu co przypadnie od łzczęłcia áby go to mierzić miało *RejZwierc* 143v.

»po śmierci [czyjej], śmierciá [czyj] [na kogo] przypaść« = *post mortem devolvi JanStat*; *post obitum devolvi JanPrzyw* (7:1); *GroicPorz* 12v; Po śmierci Łełtká czarnego przypadło kłiełthwo Siradzkie ná Łokietká bráta iego *BielKron* 366v, 374; iłz go [zięc, św. Pawła] pogáńłtwu/ iáko Chrześciániná/ ná śmierć/ dla nędzney máiętnośći/ ktorá śmierciá iego przypaść nań miałá/ myłłł *SkarŻyw* 50; a po smyerczy oycza łwego łwego [!] the konyę maya przypałzcz ná łzyna walka *ZapKościę* 1586/62v, 1586/65; *SarnStat* 208, 890.

Szereg: »przydać się a przypaść« (1): ten też człowyek ktoremu łie tákowa [cnotliwa żona] przyda á przypadnye/ bárzo wyelkyem fortunatem yełt *GliczKsiąż* P5.

W *przen* (2) : Łosem włzelka rzecz przychodzi/ [...] Moželz łzczęłcia łkuścić z nowu/ Przypadnieć co s tego łowu/ Iedno łie gráiąc nie łękay *BielKom* F2; iż ty nikczemne plewy nie thwoie łą/ [...] chociaýci przypadły s pracey przodkow twoich (*marg*) Niepewność łkárbow tego łwiátá. (–) *RejPos* 264.

Przen (3) :

przypaść z czego (1): A ci iego [Sobiepana] figlarze [tj. łakomstwo i zazdrość] [...] Trzołki im á klenoty piękne okázuią [...]. Bo iuz s tego obłowu pychá y warchoły/ Przypadnie *RejWiz* 168v.

przypaść na kogo (2): Pan część włafności pan część méy nagrody/ [...] Nie mógl ná mié dział przypaść požądniełzy *KochPs* 20. Cf *Zwrot*.

Zwrot: »dziedzictwem przypaść [na kogo]« (1): Práwym dzyedzictwem fwyádectwá tve przypádlý ná mie *LubPs* bb4v.

7. *Znaleźć się w tekście pisany lub mówionym* (5) : Azalż to nie piękniełza bywa krotochwilá/ [...] mieć łobie nie wrzelzcząc pocżciwe rozmowy/ Gdzye wżdy fłkad co przypádlý/ że wżdy k rozumowi. *RejWiz* 17; *RejAp* AA3; záwłże mi przychodzą ná pámiéć one fłowá ktore mawiał ieden *Praeceptor* moy lekcie czytáiąc/ kiedy przypádlý *Locus communis* o niełżczyróści ludzkiey *KlonWor* **2v.

przypaść na kogo [= czytającego] (1): Niechże cie nic nie rułza/ moy namilfzy brácie/ Iefliby co nie k myfli/ też przypádlý ná cię. [...] Włżák ia thu nie wfpominam/ co mi nic do thego *RejZwierz kt*.

przypaść skąd (1): Abowiem to iefł wielki przyłmák y w czytániu y w rozmowach gdy co dworfkiego álbo cżtác ábo fłucháiąc s ftrony przypádlý. *RejZwierc* 15v.

8. *Natrafić na fragment tekstu [na co]* (1) : Powiedzano o iednym [pustelniku] iż gdy był ná pułzczy/ [...] Przypádlý cżtác ná on wierłzyk Dawidá fwiętego/ Iż dziwny Pan y dziwne ná włzem łády iego. *RejWiz* 131.

9. *Dotyczyć kogoś [na kogo]* (1) : Erat nemo in quem ea suspitio conveniret Nie był yeden ná kogo by to podeyżnienie przípáść mógló. *Mącz* 481d.

10. *Być odpowiednim, pasować* (1) :

Zwrot: »ku rzeczy przypaść« (1): dworzáninowi bácźnie w thym połtępowác przydzie/ [...] áby wważył czo móże być trefnie / á czo iákoby drwá gryzł: y co łatwie ku rzeczy przypádlý/ á co fie nieda pociągnąc *GórnDworz* P8v.

11. *Doświadczyć czegoś (w tym: z odcieniem negatywnym: popaść w coś)* (7) :

przypaść na kogo, na co (5): Ale żem teraz przypádlý ná ty nowe rzeczy/ Ktorych nigdy moiá myłł nie miálá ná pieczy. *RejWiz* 85, 178; trudno bárzo tákiemu ingenium [Ostapa Wołowicza] wytrzymać móżemy: gdyż ná kthórá iedno profesłią przypádlý/ w káždéy iáko dómá *Oczko* A3; żebyście też nie przypádlý ná tákiego fałżywego Proroká ftrzeźcie fie tych włżyłtkich/ ktorzy porządnie nie łą połłáni *ReszPrz* 102. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): y przetóz znienagłá przypádlý y ná tych rzeczy tknąć mułiał/ które fie táią y pokrywáią w głębokim fercu/ wyłokiéy mądrości wálżéy Kró(lewskiej) M(ilości) *OrzJan* 126.

Zwrot: »w [czyj, komu] opiekę przypaść« (2): *RejPs* 143v; Bo iefli wypádlý z opieki á z opátrźności iego [Boga]/ iuz też pewnie wiefł w iákiego Páná [...] opiekę przypáść małż *RejPos* 347.

12. *[Zgodzić się, przyjąć [na co]]*:

Ze zdaniem dopełnieniowym: bo ná to (żeby nic nie dać) łatwie Sláchtá przypádlý. *BielKron* 1597 670.

Zwrot: »przypaść na zdanie [czyje]«: Wiele ich [połłów] przypádlý ná zdánie Káłztellaná Bieckiego *BielKron* 1597 669.]

13. O wyniku działań matematycznych: wypaść (1) : Tãmże kładzie Duch święty y liczbę lat żyawienia Bełtiefy tey 666. Kto to obliczy od tego pińania Ianá świętego/ thedy przypadnie Rok 763. *RejAp* BB4.

14. W zwrotach i frazach (12) :

Zwroty: »na wiele wiekow przypaść« = *być, trwać wiecznie (1)*: Bo łtolec twoy możny Boże ná wiek wiekow łnádnye W zacnym porządku krolełtwá twoiego przypadnye. *LubPs* M3.

»przypaść do zgody« = *pogodzić się, żyć w zgodzie (1)*: Ktorzy [wilki] ták y po dziś dzień biorąc á w pokoiu/ Roznołżá nam bárány tłufté ták bez boiu. Leć gdyby gołpodarze przypadli do zgody/ Mogliby się bełpiecznie włtrzedz tákiefy łzkody *CzahTr* E3.

a. Stać się przedmiotem myśli, wrażeń zmysłowych (10) :

Frazy: »[komu] myśl przypadła« = *któs coś przedsięwziął, podjął się czegoś (1)*: A ták iac o tym chodzę dziwuiać łie temu/ Abych łie wždy przypátrzył ku czemu dobremu. Rzeczé potym łtárułzek/ łwięte to twe zdánie/ Kiedyc tá myśl przypádlá ná tákiefy łtáránie. *RejWiz* 177v.

»przypadła [komu] rada [= pomysł]« (1): Potym [kapłani] vczynili rádę coby mieli czynić z onym ołtarzem ofiar palonych/ ktory był zgwałcony. Y przypádlá im rádá dobra [*Et incidit illis consilium bonum*]/ áby go rozmiotáli *BibRadz* 1.*Mach* 4/44.

»przypadnie słuch (a. [co]) do uszu [czyich]« = *któs coś usłyszcy (2)*: O łrogiefłz to połelłtwo będye w włzoch náłznych. [...] iż [...] w połrzedku włzytkich rołkołży náłznych/ nam przypadnie to łrogief záowołánie náłze do włzu náłznych *RejPos* 190v; *RejZwierz* 15.

»ustom przypadło wyrozumienie« = *coś zostało zrozumiane i może być objaśniane innym (1)*: A práwie mi łie niemogá záowrzec y włtá moie oczekawáiać aby iem łkąd przypadło dołtáteczne wyrozumienie otobie *RejPs* 185.

»przypadnie wzrok do oczu« = *coś zostanie zobaczone, dostrzeżone (1)*: A cokolwiek gwałtownie do przyrodzenia przypadnie/ y wzrok do oczu/ y łłuch do włzu/ nie może ták łłufłznego rozłádku dáć/ iáko gdy tho powoli y obacżono y rozważono będye. *RejZwierc* 15.

Zwroty: »[komu] przypaść w głowę« = *przyjść na myśl [szyk zmienny] (2)*: ále iż człowiek niechay będye iáko chce byłłthrego rozumu/ przedłief/ gdy mu kilká rzeczy záoraz przypadnie w głowę/ [...] tãm iuz mułi łie vciecz do rozłádku *GórnDworz* N8v, N8v.

»[komu] na myśl przypaść« (1): In mentem istuc venit, To mi ná myśl przipádló. *Mącz* 480a.

»[komu] na pamięć przypaść« = *przypomnieć się (1)*: łzczeńłciu to wáłżemu niech [każdy] przypilze/ ielłize mi co tákiefego ná pámięć przypadnie/ coby połpolitému dobru łłufłżyć mogłó. *OrzJan* 8.

»przypaść do serca [czyjego]« = *zostać przeczytym, może: pomysłanym (1)*: Ale áby łie to [narodzenie Jezusa] przez nię [Maryję] łłtác miáło/ nigdy oná o tym nie myłłilá/ á nigdy tho byłó nie przypadło do łercá iey. *RejPos* 272.

Synonimy: **1.** przybyć, przyść; **3.** nastąpić; **5.** przygodzić się, przytrafić się, trafić się, zdarzyć się; **6.** dostać się; **11.** doświadczyć, doznać.

Formacje współrdzenne cf 2. PAŚĆ.

Cf **PRZYPADŁY, PRZYPADNIENIE, PRZYPADZENIE, PRZYPAŚCIE**